

*Empowered lives.
Resilient nations.*

**SMJERNICE ZA PODNOŠENJE PRIJAVE
I
PRIJAVNI OBRAZAC**

**ZA JAVNI POZIV ZA IZRAŽAVANJE INTERESA ZA MALA I SREDNJA PREDUZEĆA
(MSP-ove) I ZADRUGE S PODRUČJA BiH KOJI DJELUJU U POLJOPRIVREDNO-
PREHRAMBENOJ INDUSTRIJI**

**ZA UČEŠĆE U POVEZIVANJU U LANCE VRIJEDNOSTI I OTKUP MALINE NA
PODRUČJU OPĆINA/GRADOVA ZENICA, MAGLAJ, ŽEPČE, DOBOJ, MODRIČA**

1. Opće informacije

Nakon nekoliko godina relativno stabilnog rasta, zbog globalne ekonomske krize koja je započela 2008. godine i općenito sporog tempa tranzicijskih reformi ekonomija Bosne i Hercegovine doživjela je značajan pad. Nepovoljna poslovna i investicijska klima, neefikasna javna potrošnja i erozija javnog povjerenja također su obeshrbrili poduzetničku aktivnost.

Iako je zabilježen blagi porast stope rasta BDP-a u 2010. i 2011. godini, negativna stopa rasta u 2012. godini i ponovni porast u 2013. godini, taj porast nije na zadovoljavajućem nivou koji bi osigurao ekonomski oporavak. Prosječna stopa nezaposlenosti, po definiciji Međunarodne organizacije rada (ILO), u 2014. godini iznosila je 27.5%. Također, poplave iz maja 2014. godine pogodile su četvrtinu teritorije Bosne i Hercegovine i oko milion ljudi, što čini približno 27% od 3,8 miliona njenih stanovnika. Na osnovu raspoloživih podataka iz 2011. godine, relativno siromašnih u BiH je 17,9%, to jest svako se šesto domaćinstvo smatra siromašnim, dok procjene pokazuju da preko 40% populacije živi u riziku od siromaštva.

Ruralna područja u BiH zauzimaju oko 80% teritorije zemlje, a oko 60% populacije (po OECD-ovoj kategorizaciji) koja tamo živi je posebno ranjivo u smislu opasnosti od padanja u siromaštvo i socijalnog isključivanja. Prema zvaničnim statistikama, oko 80% siromašnih živi u ruralnim područjima, u kojima ima malo mogućnosti zaposlenja izvan poljoprivrednog sektora, fizička infrastruktura je slaba, pristup tržištima i socijalnim uslugama ograničen, a finansijske i usluge poslovnog razvoja minimalne.

Kroz svoj Sektor za ruralni i regionalni razvoj, UNDP za cilj ima unapređenje humanog razvoja i smanjenje razlika između regija u BiH, baveći se najurgentnijim izazovima za lokalni i ruralni razvoj. Sektor koristi sveobuhvatan i integriran pristup razvoju na lokalnom nivou, u skladu sa evropskim principima i normama. UNDP, također, koordinira programe za oporavak od poplava u BiH, koji se sastoje od različitih komponenti čiji je cilj pomoć u normalizaciji života stanovništva u poplavljenim područjima i zajednicama u 24 najugroženije opštine.

UNDP je kroz projekte **„Podrška trajnim rješenjima Revidirane strategije za provedbu Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma“** i **„EU Program oporavka od poplava“** osmislio projektne aktivnosti kroz koje će farmeri/mikoproizvođači dobiti tehničku obuku i mentorstvo u pogledu sposobnosti da se osigura redovan kvalitet i kvantitet proizvodnje, kao i odgovarajuće upravljanje farmama i njihovim finansijama. Pored toga, MSP-ovi/zadruge koji budu uključeni u projekte će dobiti podršku u vidu jačanja njihovih kapaciteta u oblastima povećanja sirovinske baze, razvijanja kooperantske mreže, poslovnog planiranja, marketinga, brandinga i sl. kako bi osigurali svoj položaj na postojećim i novim tržištima.

Pored toga, udruženja poljoprivrednika i lokalne vlasti će pomagati da se održe i osnaže lanci vrijednosti, te će pružiti podršku privatnom sektoru. Iako je intervencija usmjerena na prioritetne opštine s velikim brojem izbjeglica, raseljenih lica, lica pogođenih poplavama i drugih ugroženih kategorija, cilj je uključiti što više susjednih opština i na taj način stvarati klastere sa ciljem postizanja što većeg efekta projekta.

Imajući u vidu da su neka od prioritetnih područja teško pogođena nedavnim poplavama, ona zahtijevaju posebnu pažnju za uključivanje povratnika i raseljenih lica u prioritetne aktivnosti ekonomskog razvoja koje se prvenstveno fokusiraju na obnavljanje njihovih izvora prihoda i sredstava za život općenito.

2. Ciljevi

Cilj ovih projektnih intervencija je ekonomsko osnaživanje raseljenih osoba, izbjeglih i raseljenih lica, lica pogođenih poplavama i drugih socijalno ugroženih kategorija, kroz razvoj i jačanje lanaca vrijednosti u poljoprivredno-prehrambenom sektoru.

Iako su neke od gore navedenih kategorija stanovništva ranije primale pomoć, prvenstveno u obnovi kuća, za život dostojan čovjeka neophodno je ekonomski osnažiti ove kategorije i dati im poticaj da kroz svoj rad generišu prihode za svoja domaćinstva. Imajući u vidu da se uglavnom radi o ruralnim područjima, poljoprivredno-prehrambena industrija je prepoznata kao ključna privredna grana da se kroz UNDP projekte na relativno brz način pomogne ovim ljudima da stvore dodatni izvor prihoda za svoja domaćinstva.

3. Namjena

U cilju održivosti rezultata navedenih projekata, primjenjivaće se modalitet lanaca vrijednosti kroz koje će se identificirati ključni privredni subjekti kojima je potrebno proširenje sirovinske baze i izgradnja dobre kooperantske mreže, a koji imaju dovoljno kapaciteta i resursa da uspješno implementiraju planirane aktivnosti. Projekti će raditi na jačanju kapaciteta ključnih karika u lancu tj. kooperanata/individualnih proizvođača kao dobavljača i MSP-ova/zadruga kao otkupljivača.

S tim u vezi, projekti će za svakog kooperanta/individualnog proizvođača (fizičko lice) osigurati *start-up* paket za pokretanje proizvodnje maline, a što uključuje:

1. Sadni materijal maline sorti *Polka i Meeker* (od 1 do 4 dunuma po proizvođaču, gdje su sorte jednako zastupljene 50:50);
2. Paket prihrane i zaštite koji je registrovan za malinu;
3. Sistem za navodnjavanje „kap po kap“;
4. Savjetodavnu uslugu i stručni nadzor.

Projekti će pružiti neophodnu stručnu, tehničku i finansijsku pomoć odabranim pravnim subjektima u njihovom poslovanju te proširenju mreže dobavljača i sirovine u 2016. godini. Pomoć MSP-ovima i/ili zadrugama može uključivati, ali se ne ograničava samo na naredne kategorije:

1. Implementacija i certifikacija standarda za sigurnost hrane (GlobalG.A.P., HACCP, itd.);
2. Sufinansiranje nabavke opreme, mašina, i sl.;
3. Učešće na međunarodnim sajmovima i uvezivanje sa inostranim kupcima;
4. Stručna i tehnička pomoć u marketingu – izrada marketing planova, strategija, dizajna proizvoda, izrada promotivnih brošura/kataloga proizvoda, itd.;
5. Obuka za menadžment i ostale uposlenike po raznim osnovama – sigurnost hrane, kontrola kvalitete, sljedivost, zahtjevi tržišta, itd.

4. Kriteriji za prijavu MSP-ova i zadruga

UNDP poziva sve zainteresovane MSP-ove i zadruge da podnesu prijavu za učešće u aktivnostima projekata „Podrška trajnim rješenjima Revidirane strategije za provedbu Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma“ i „EU Program oporavka od poplava“, odnosno da uz podršku navedenih projekata uspostave kooperantsku mrežu proizvođača i otkupljuju malinu na sljedećoj regiji:

Regija	Općine/gradovi	Planiran broj proizvođača	Očekivana površina zasada (u dunumima)
Zenica	Zenica, Maglaj, Žepče, Doboje, Modriča	169	370

Svaki podnositelj zahtjeva (MSP-ovi i zadruge) treba ispuniti sljedeće osnovne kriterije:

- Da je MSP/zadruga registrovano pravno lice (MSP treba biti u privatnom vlasništvu) koje se bavi proizvodnjom, preradom i distribucijom jagodičastog voća najmanje tri (3) posljednje godine;
- Da ima pozitivan finansijski bilans za posljednju poslovnu godinu;
- Da ima potvrde izdate od strane fiskalnih organa o redovnom plaćanju poreza i drugih davanja uključujući i ona prema uposlenicima (zaključno sa 31.01.2016. godine);
- Da će prihvatiti i podržati UN Global Compact principe¹.

¹ Više informacija o UN Global Compact principima dostupno je na: <https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/mission/principles>

Pored osnovnih kriterija, svaki podnositelj zahtjeva (MSP-ovi i zadruge) treba ispuniti sljedeće specifične kriterije:

- ❑ Da zapošljava 3 ili više radnika (zvanično prijavljenih zaključno sa datumom 31.01.2016. godine);
- ❑ Da ima komercijalnu uvezanost s dobavljačima u zadnje dvije godine, odnosno nizom drugih MSP-ova, zadruga i proizvođača (individualni dobavljači) za proizvode za koje aplicira kroz ovaj poziv;
- ❑ Da ima stabilan plasman navedenih proizvoda na domaćem i inostranom tržištu u zadnje dvije godine što dokazuje ugovorima, fakturama i drugim transakcijskim dokumentima;
- ❑ Da ima potrebnu infrastrukturu i kapacitete za proširenje kooperantske mreže, otkup, skladištenje i distribuciju maline, a što uključuje adekvatnu hladnjaču, rashladna vozila, ambalažu, itd.

Odabrani MSP i/ili zadruga će biti u obavezi potpisati ugovor sa svakim individualnim proizvođačem o otkupu proizvoda na fer i transparentnim tržišnim osnovama i u skladu sa dobrim poslovnim praksama.

5. Smjernice za prijavu i potrebna prateća dokumentacija:

- a) Nakon što UNDP objavi poziv za podnošenje prijave, svi zainteresirani MSP-ovi i zadruge koji su spremni da rade na području odabrane regije će biti pozvani da preuzmu odgovarajuće obrasce za prijave sa web stranice www.undp.ba
- b) MSP-ovi i zadruge koji ispunjavaju uslove se pozivaju da dostave prijave, uključujući i svu potrebnu prateću dokumentaciju koja je navedena u nastavku, najkasnije do **02.03.2016. godine do 14:00 sati**. Sve prijave slati na registry.ba@undp.org ili direktno na adresu Zmaja od Bosne b.b, 71000 Sarajevo, UN House.

Prijave koje se dostavljaju direktno moraju biti predane u zatvorenoj koverti naslovljene na „JAVNI POZIV ZA MSP-OVE I ZADRUGE ZA POVEZIVANJE U LANCE VRIJEDNOSTI I OTKUP MALINE“.

- c) Za sve dodatne informacije i pojašnjenja tokom perioda podnošenja prijave, podnosioci zahtjeva mogu direktno uputiti pitanja, upite i zahtjeve u pisanoj formi, na broj faksa +387 33 552 330 ili e-mail registry.ba@undp.org
- d) Obrasci s nepotpunim podacima će biti odbijeni (označiti s nulom (0) ako podaci nisu navedeni).
- e) Prijave koje ne sadrže potrebnu prateću dokumentaciju se neće razmatrati.

Pored obrasca za prijavu, MSP-ovi i zadruge koji se prijavljuju za učešće, trebaju dostaviti UNDP-u dodatnu prateću dokumentaciju koja je navedena u nastavku.

Popis prateće dokumentacije:

- ❑ Prijavni obrazac kojim se detaljno opisuju razlozi za učešće u projektu i očekivanja od projekta kao i plan razvoja MSP-a/zadruga na osnovu dodatnog broja kooperanata i dodatnih količina sirovine koja će biti obezbijeđena kroz projekat. Plan razvoja treba da sadrži i predviđena ulaganja u infrastrukturu, opremu i mašine potrebne za budući razvoj MSP-a/zadruga (Prijavni obrazac je dostupan na stranici br. 6);
- ❑ Kopija sudskog rješenja o registraciji preduzeća/zadruga;
- ❑ Kopije finansijskih izvještaja za 2013. g. i 2014. g., potpisani od strane ovlaštenog računovođe. Ukoliko su dostupni, aplikanti trebaju priložiti i kopiju finansijskih izvještaja za 2015. godinu. Izvještaji trebaju uključivati izvještaj o bilansu stanja i uspjeha;
- ❑ Ovjerena kopija Uvjerenja o izmirenim obavezama izdatog od strane Uprave za indirektno oporezivanje BiH. Uvjerenje ne smije biti starije od tri (3) mjeseca od dana podnošenja aplikacije za ovaj Javni poziv;

- ❑ Uvjerenje/potvrdu o urednom izmirenju direktnih poreza, doprinosa za PIO/MIO i doprinosa za zdravstveno osiguranje izdato od nadležne poreske uprave ne starije od tri (3) mjeseca od dana podnošenja prijave;
- ❑ Popis uposlenih ovjeren od strane nadležne poreske uprave zaključno sa 31.01.2016. godine;
- ❑ Ovjerena lista stalnih sredstava;
- ❑ Popis MSP-ova i zadruga i/ili mikro-proizvođača s kojima je podnosioc zahtjeva komercijalno uvezan tokom 2014. i 2015. godine (dokaz o zasnivanju poslovnih odnosa i saradnje, npr. ugovor ili poslovni ugovor, potvrde o isplatama i sl.);
- ❑ Kopije najmanje dva (2) ugovora i/ili fakture kojim se potvrđuje plasman jagodičastog voća kupcima u 2014. i 2015. godini;
- ❑ Kopija okolišne dozvole, ukoliko postoji;
- ❑ Kopija svih dobivenih relevantnih certifikata (npr. GlobalGAP, ISO, HACCP, Halal, Organic itd.), ukoliko postoje;
- ❑ Potpisana izjava o podržavanju i prihvatanju principa UN Global Compact (Izjava o saglasnosti dostupna u nastavku, na stranici br. 10)

6. Uloge i odgovornosti strana

UNDP će pružiti podršku i tehničku pomoć MSP-u/zadrugi koja će se dodjeljivati u skladu s identificiranim potrebama i u okviru raspoloživih sredstava programa, pored pomoći proširenja sirovinske baze i uspostavljanja kooperantske mreže na ciljanom području.

Odabrani MSP/zadruga će morati potpisati Izjavu o saglasnosti, kojom izražavaju svoju spremnost da zadovolje sljedeće zahtjeve (Izjava o saglasnosti dostupna u nastavku, na stranici br. 9):

- ❑ pružanje informacija na zahtjev UNDP-a;
- ❑ učešće u obuci organiziranoj od strane UNDP-a;
- ❑ dostavljanje svih relevantnih informacija koje će omogućiti projekciju finansijskog stanja (izvodi iz glavne računovodstvene knjige, ukoliko bude potrebno);
- ❑ pristup informacijama tokom posjeta u cilju procjene MSP-a i/ili zadruga;
- ❑ potpisati fer ugovor o otkupu u skladu sa dobrim poslovnim praksama sa mikro-proizvođačima koje je UNDP prethodno odabrao kroz javni poziv;
- ❑ osigurati podršku novim kooperantima, te graditi kvalitetan odnos u skladu sa dobrim poslovnim praksama što uključuje formiranje fer tržišnih cijena za proizvode, transparentne uslove i rokove plaćanja, te blagovremeno informisanje kooperanata o zahtjevima za kvalitet proizvoda, rokovima isporuke itd.

7. Proces odabira

Proces odabira će se odvijati u četiri faze, uključujući:

1. Provjera administrativne usklađenosti prijave sa kriterijima iz javnog poziva - U okviru ove faze izvršit će se provjera administrativne usklađenosti svake prijave sa kriterijima iz javnog poziva (provjera da li je dostavljena sva tražena dokumentacija, da li je prijava dostavljena u roku i sl.);
2. Tehnička evaluacija - U okviru ove faze, Komisija za odabir će izvršiti pregled prijave koje zadovoljavaju administrativne kriterije i izvršiti vrednovanje/bodovanje svake pojedinačne aplikacije MSP-ova/zadruga;
3. Terenske posjete MSP-ova/zadruga – U okviru ove faze, tim uposlenika UNDP-a će izvršiti terenske posjete svih aplikanata koji su zadovoljili prethodne dvije faze. Svrha terenskih posjeta jeste utvrđivanje i provjera činjenica i dokumenata navedenih u prijavi sa stvarnim stanjem na terenu.
4. Finalna selekcija MSP-a/zadruga koji će biti uključen u projekte - Na bazi rezultata iz prethodne faze terenskih posjeta, Komisija za odabir će izvršiti finalno rangiranje aplikanata.

PRIJAVNI OBRAZAC

Napomena: Prijavni obrazac neohodno elektronski popuniti, isprintati, potpisati i ovjeriti. Ručno popunjeni obrasci će automatski biti odbačeni i aplikacija se neće uzeti u razmatranje. Prijavni obrazac u word verziji (koju je moguće elektronski popuniti) je dostupan na web stranici UNDP-a u sklopu obavijesti za ovaj Javni poziv.

Naziv preduzeća/zadruga:	
Vrsta pravnog lica (d.o.o., d.d./a.d., zadruga):	
Identifikacijski broj:	
PDV broj:	
Datum registracije:	
Označite kvadrat pored naziva regije za koju se prijavljujete:	☐ Regija Zenica (regiju čine gradovi/općine Zenica, Maglaj, Žepče, Doboj, Modriča)
Adresa preduzeća/zadruga:	Ulica: Grad: Općina/opština:
Informacije o vlasniku:	Ime i prezime (za fizička lica): Naziv i sjedište firme (za pravna lica): JMBG (za fizička lica): Identifikacijski i PDV broj (ukoliko je vlasnik pravno lice): Ime i broj telefona kontakt osobe: Kontakt e-mail:
Vrsta djelatnosti:	
Raspoloživa infrastruktura i kapaciteti (molimo opišite kapacitete sa kojima trenutno raspolazete):	Hladnjača (navedite kojim hladnjačama raspolazete i njihove kapacitete): Rashladna vozila (navedite koju vrstu i koliko vozila imate na raspolaganju): Oprema (navedite ostalu opremu, mehanizaciju i slično npr. linija za pakovanje jagodičastog voća, viljuškar, paletar, ambalaža itd.): Vlastita proizvodnja jagodičastog voća ukoliko postoji:

Opis poslovnih aktivnosti: <i>(molimo opišite svoju primarnu djelatnost i navedite sve svoje glavne proizvode i tržišta):</i>		
Broj uposlenika:	<i>Uposlenici na puno radno vrijeme:</i>	
	<i>Sezonski radnici:</i>	
Struktura uposlenika	<i>Broj uposlenih mladih ljudi (do 24 godine starosti):</i>	
	<i>Broj uposlenih žena:</i>	
	<i>Broj uposlenih povratnika:</i>	
	<i>Broj uposlenih čija starosna dob prelazi 50 godina:</i>	
	<i>Broj uposlenih osoba s invaliditetom:</i>	
Komercijalna uvezanost s MSP-ovima, zadrugama i proizvođačima:	<i>Broj angažiranih MSP-ova, zadruga i mikro-proizvođača za nabavku sirovine:</i>	
	<i>Broj MSP-ova, zadruga i mikro-proizvođača za prodaju proizvoda MSP-ova i zadruga:</i>	
Socijalna uključenost (ukoliko postoji):	<i>Broj kooperanata/dobavljača ženskog spola: Broj kooperanata/dobavljača koji pripadaju kategoriji povratnika: Broj kooperanata/dobavljača koji pripadaju drugim marginaliziranim kategorijama, poput osoba s invaliditetom, manjine, itd.</i>	
Ekološki standardi:	<i>Okolišna dozvola, ISO standardi (ISO 14001 itd.)</i>	
Drugi standardi upravljanja kvalitetom i sigurnosti hrane, ukoliko postoje:	<i>ISO, HACCP, Halal, Krav itd.</i>	

Problemi s kojima se susrećete u poslovanju (molimo kratko opišite)	
Problemi sa sirovinama i materijalima	
Problemi u proizvodnom procesu	
Problemi u prodaji	
Problemi s radnom snagom	
Problemi u vezi s pravnim okvirom	
Drugi problemi u Vašem poslovanju	
Vrsta pomoći koju smatrate najvažnijom i najpotrebnijom za prevazilaženje problema	
Konkretna pomoć za koju aplicirate kroz ovaj javni poziv	
Planovi ulaganja u 2016. godini te narednim godinama (kratki opis) radi prevazilaženja problema u poslovanju	
<i>Planirani budžet za ulaganja:</i>	
<i>Izvori finansijskih sredstava:</i>	

Potpis podnosioca prijave: _____

Mjesto i datum: _____

(pečat)

IZJAVA O SAGLASNOSTI

Napomena: Izjavu o saglasnosti je neohodno elektronski popuniti, isprintati na zvaničnom memorandumu pravnog lica, potpisati i ovjeriti. Ručno popunjene izjave će automatski biti odbačene i aplikacija se neće uzeti u razmatranje. Izjava o saglasnosti u word verziji (koju je moguće elektronski popuniti) je dostupna na web stranici UNDP-a u sklopu obavijesti za ovaj Javni poziv.

Ja, _____ /ime i prezime podnosioca prijave/, u svojstvu predstavnika i odgovorne osobe pravnog lica _____ /puni naziv pravnog lica/ saglasan sam da na zahtjev UNDP-a osiguram sljedeće:

- pružanje informacija na zahtjev UNDP-a;
- učešće u obuci organiziranoj od strane UNDP-a;
- dostavljanje svih relevantnih informacija koje će omogućiti projekciju finansijskog stanja (izvodi iz glavne računovodstvene knjige, ukoliko bude potrebno);
- pristup informacijama tokom posjeta u cilju procjene preduzeća;
- u slučaju da budemo odabrani za učešće u projektu, potpisati fer ugovor o otkupu u skladu sa dobrim poslovnim praksama sa mikro-proizvođačima koje je UNDP predhodno odabrao kroz javni poziv;
- u slučaju da budemo odabrani za učešće u projektu, osigurati podršku novim kooperantima, te graditi kvalitetan odnos u skladu sa dobrim poslovnim praksama što uključuje formiranje fer tržišnih cijena za proizvode, transparentne uslove i rokove plaćanja, te blagovremno informisanje kooperanata o zahtjevima za kvalitet proizvoda, rokovima isporuke itd.

Potpis: _____

Datum: _____

(pečat)

IZJAVA O PRIHVATANJU UN GLOBAL COMPACT PRINCIPA

Napomena: Izjavu o prihvatanju UN Global Compact principa je neohodno elektronski popuniti, isprintati na zvaničnom memorandumu pravnog lica, potpisati i ovjeriti. Ručno popunjene izjave će automatski biti odbačene i aplikacija se neće uzeti u razmatranje. Izjava o prihvatanju UN Global Compact principa u word verziji (koju je moguće elektronski popuniti) je dostupna na web stranici UNDP-a u sklopu obavijesti za ovaj Javni poziv.

Ja, _____ /ime i prezime podnosioca prijave/, u svojstvu predstavnika i odgovorne osobe pravnog lica _____ /puni naziv pravnog lica/ izjavljujem da prihvatam i podržavam principe UN Global Compact kako slijedi:

Ljudska prava:

1. Kompanije treba da podrže i poštuju zaštitu međunarodno zagwarantovanih ljudskih prava;
2. Kompanije ne smiju da budu saučesnici u kršenju ljudskih prava;

Standardi rada:

3. Kompanije treba da podrže pravo na slobodno udruživanje i pravo na kolektivne ugovore;
4. Eliminišu prinudni rad;
5. Zabrane dječji rad;
6. Zabrane diskriminaciju u vezi sa zapošljavanjem i zanimanjem;

Zaštita životne sredine:

7. Kompanije treba da preduzimaju mjere predostrožnosti u vezi sa životnom sredinom;
8. Kompanije treba da preduzimaju mjere radi promocije odgovornosti vezane za životnu sredinu;
9. Kompanije treba da ohrabre razvoj i širenje tehnologija koje čuvaju životnu sredinu;

Anti-korupcija:

10. Kompanije treba da učestvuju u borbi protiv korupcije u svakom smislu, uključujući iznude i pronevjere.

Potpis: _____

Datum: _____

(pečat)